

Кісь Є. Б.

Львівський національний університет імені Івана Франка

СИНКРЕТИЧНО-ПОТЕНЦІЙНІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОМОПАРІ ІМЕННИК / ПРИЙМЕННИК У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ (НА БАЗІ ГРАКУ)

У статті досліджено явище препозиціоналізації іменників, у результаті чого в сучасній українській літературній мові виникають функціональні омоніми. Зосереджено увагу на фіксації синкретично-потенційних функціональних омонімів, а саме на омопарах іменник / прийменник. Специфіка синкретично-потенційних функціональних омонімів полягає в тому, що вони демонструють початковий ступінь транспозиції, а отже, представлені численними контекстами в різних стилях мови при відсутності словникової статті, яка фіксує новий частиномовний статус похідної одиниці. Тому з метою виявлення нових синкретично-потенційних омопар іменник / прийменник застосовано пошукову систему корпусу текстів (ГРАК). Опрацювання раніше не зафіксованих омонімних пар переконує у безперервному розвитку та збагаченні прийменникової системи.

Омонімні пари схарактеризовано за критеріями гетерогенної класифікації частин мови (семантичного, морфологічного та синтаксичного). Також використано додаткові прийоми для встановлення та перевірки частиномовного статусу похідної одиниці: 1) прийом опущення аналізованого слова; 2) прийом заміни іншим прийменником з таким ж відношеннями. Описано структурні особливості тих іменників, що виявляють здатність переходити до лексико-граматичного класу прийменника. Крім того, простежено, якого відмінка вимагають вторинні відіменникові прийменники, утворюючи прийменниково-іменникову конструкцію в тому чи тому контексті.

Зважаючи на синкретизм аналізованих одиниць, тобто поєднання різнорідних ознак в одній словоформі, синкретично-потенційні функціональні омоніми розподілено на групи за спільністю семантичного компонента в іменнику та вторинному відіменниковому прийменнику: 1) синкретично-потенційні функціональні омопари з семою лакативності; 2) синкретично-потенційні функціональні омопари з семою атрибутивності; 3) синкретично-потенційні функціональні омопари з семою суб'єктності; 4) синкретично-потенційні функціональні омопари з семою способу дії; 5) синкретично-потенційні функціональні омопари з багатозначними прийменниками.

Ключові слова: транспозиція, препозиціоналізація, функціональна омонімія, синкретично-потенційні функціональні омоніми, омопара, вторинні прийменники.

Постановка проблеми. Лексико-граматичний клас прийменників є відкритою системою, що постійно оновлюється і розвивається завдяки переходу слів з інших частини мови. Зважаючи на безперервні динамічні зрушення в межах частин мови, спостерігаємо значну кількість слів, частиномовних статус яких не закріплено в словниках сучасної української літературної мови, що першочергово зумовлено хронологічними рамками фіксації лексем, бо від моменту виникнення новоствору до закріплення в тому чи тому словнику проходить чимало часу.

Актуальність теми обумовлена необхідністю дослідження явища препозиціоналізації іменників, що репрезентовані численними контек-

стами в художніх текстах, та частиновний статус цих прийменників не зафіксовано в словниках. Дослідження здійснено на базі Генерального регіонально анотованого корпусу української мови (далі – ГРАК).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Гетерогенна класифікація частин мови не є досконалою та вичерпною, іноді трапляються слова, що викликають сумніви щодо свого частиномовного статусу. Це зумовлено розмитими межами між лексико-граматичними класами, що приводить до розвитку мовної системи. Тому в кожній із частин мови виокремлюємо ядро та периферію. Зокрема, на периферії знаходяться слова, утворені шляхом препозиціоналізації іменників, прислівників, діє-

прислівників, що привертають усе більшу увагу дослідників. Зазначимо, динамічні зрушення в лексико-граматичному класі прийменників і утворення вторинних прийменників А. Колодяжний [9], І. Вихованець [2], А. Загнітко [8], О. Кушлик [10], Г. Балабан [1], С. Соколова [15], Н. Глібук [5] та ін.

Мета статті – проаналізувати функціонування нових вторинних прийменників, утворених від іменників. Мета дослідження передбачає реалізацію таких завдань: 1) виявити на базі ГРАКу функціональні омонімі пари іменник / прийменник; 2) схарактеризувати явище препозиціоналізації іменників; 3) описати критерії розмежування синкретично-потенційних функціональних омонімів;

Виклад основного матеріалу. Препозиціоналізація – різновид транспозиції, що позначає «перехід інших частин мови в прийменник» [6, с. 314]. Препозиціоналізація як один з різновидів міжчастиномовної омонімії викликана постійним внутрішнім розвитком мови. Цей процес характерний для граматичної системи української мови, який можемо спостерігати на численних прикладах. Ознакою препозиціоналізації слів є послаблення лексичного значення, втрата синтаксичної функції, а також морфологічні зміни. [5, с. 63–64].

Ядро прийменникової системи становлять саме первинні прийменники, а периферію – вторинні прийменники, що пов'язані з омонімами-прислівниками семантичними зв'язками [2, с. 60–61]. Як зауважує О. Синявський, вторинні прийменники втрачають наголос та вже не є самостійними членами в реченні [14, с. 278]. При цьому іноді частиномовний статус слова можна визначити тільки наголосом, наприклад, коли те чи те слово вжито в різних контекстах як іменник, прислівник чи прийменник [14, с. 186].

Вторинні прийменники можна поділити за такими двома аспектами: за будовою (враховано кількість компонентів, з яких складається прийменник чи прийменникова сполука) та за зв'язком із твірним словом (частиномовна приналежність твірного елемента) [13, с. 8].

Важливим є розмежування прийменника та прийменникового еквівалента, що позначає «лексико-граматичну одиницю, що складається з двох та більше компонентів і співвідноситься за своїми семантичними, граматичними та функційними властивостями із прийменниковими класами слів» [11, с. 23]. Характерною рисою еквівалента слова є нарізнооформленість, тобто окреме написання компонентів однієї сполуки, та відсутність метафоричного значення, властивого фразеологізмам [16, с. 3]. У нашому дослідженні

аналізуємо *однокомпонентні одиниці*, а саме транспозицію іменника в прийменник у будь-якій відмінковій формі.

Транспозиційні процеси спричиняють виникнення у мові функціональних омонімів, що репрезентують різні етапи транспозиції та поділяються на синкретично-диференційовані, синкретично-недиференційовані та синкретично-потенційні [4, с. 9–11]. Початковий ступінь транспозиції відображають синкретично-потенційні функціональні омоніми, бо «ні в тлумачних, ні в граматичних словниках транспозитні зрушення в лексико-граматичній природі слів не відображені, однак їх виявляємо у багатьох текстах» [4, с. 11]. Тому для пошуку таких одиниць послуговуємо ГРАКом. За словами І. Данилюка, опрацювання мовних явищ з використанням корпусів текстів сприяє не просто підтвердженню чи спростуванню аспектів теорії, а й можливе відкриття закономірностей у функціонуванні мовних одиниць різних рівнів, що раніше не були відомі [7, с. 224].

На базі ГРАКу виявлено такі синкретично-потенційні функціональні омоніми, що утворилися внаслідок препозиціоналізації іменників:

А) Синкретично-потенційні функціональні омоніми з семою лакативності

Вулицями¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиномовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ж. р.), числа (мн.), відмінка (орудн.). Обмежений двома рядами будинок простір для їзди та ходіння [12, Т. 1, с. 785].

Тихими вулицями вийшов на широкий шлях, далі звернув на узгін, пішов між темними житами (Степан Васильченко «Широкий шлях»).

Вулицями² – прийменник, релятивність. Виражає локативні відношення в поєднанні з Р. в.

І не раз пізніше, проїжджаючи вулицями столиці, дивився, чи не побачить де цього блідого обличчя з синіми, як незабудки, очима (Б. Лепкий «Полтава»).

Краєм¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиномовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ч. р.), числа (одн.), відмінка (орудн.). Лінія, що обмежує поверхню чого-небудь, а також те, що прилягає до цієї лінії; кінець [12, Т. 4, с. 320].

І ось з'явився над краєм байраку вершинок. Тільки замість ординця побачили ми козака Мамая (Д. Білий «Козацький оберіг»).

Краєм² – прийменник, релятивність. Виражає локативні відношення в поєднанні з Р. в.

Вона зітхнула пробуджено й пішла краєм тротуару (Степан Тудор «Марія»).

Краєчком¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиномовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ч. р.), числа (одн.), відмінка (орудн.). Лінія, що обмежує поверхню чого-небудь, а також те, що прилягає до цієї лінії; кінець [12, Т. 4, с. 320].

Стояла над самим краєчком могилки і дві льодові смуги потекли їй від шиї вздовж тіла (Галина Журба «Зорі світ заповідають»).

Краєчком² – прийменник, релятивність. Виражає локативні відношення в поєднанні з Р. в.

Після такого попередження Максим вирішив не кватитися з лугом, а пішов краєчком лісу (Іван Багряний «Людина біжить над прірвою»).

Знають препозиціоналізації іменники у формі орудного відмінка, які поєднуються з іменниками у формі родового відмінка і виражають локативні відношення. Відмінність між цими омпарами спостерігаємо в тому, що, коли відбувається транспозиція в прийменник, то слово *вулицями* може бути опущене, та значення виразу не зміниться, тому воно постає у функції прийменника, а слова *краєм, краєчком* можна замінити первинним прийменником *біля*, тому вони вжиті у значенні прийменника [13, с. 9].

Б) Синкретично-потенційні функціональні омпари з семою атрибутивності

Глибиною¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиномовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ж. р.), числа (одн.), відмінка (орудн.). Простір, що знаходиться на великій відстані від поверхні до низу [12, Т. 2, с. 82].

Чайки гордо плывуть над глибиною дніпровською, ніби чорні лебеді (Олесь Бердник «Дике поле»).

Глибиною² – прийменник, релятивність. Виражає кількісно-атрибутивні відношення в поєднанні з Н. в.

Від бункера вбік рів глибиною 180, шириною 80 см, розгалужується подібно до оленячого рогу (Є. Березняк «Пароль «Dum Spigo»»).

Діаметром¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиномовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ч. р.), числа (одн.), відмінка (орудн.). Відрізок прямої, яка сполучає дві точки кола і проходить через його центр [12, Т. 2, с. 295].

Він і роздуває Сонце, і ось що виходить: гравітація стискує, а тиск роздуває, і на якомусь рівні (що відповідає кулі з певним діаметром) ці дві сили урівноважуються (В. Чемерис «Феномен Фенікса»).

Діаметром² – прийменник, релятивність. Виражає кількісно-атрибутивні відношення в поєднанні з Н. в.

Але дециця звуків, втиснених людиною в диск діаметром 25 міліметрів, не могла задовольнити моє спрагле єство (І. Марчук «Музейний експонат»).

Довжиною¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиномовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ж. р.), числа (одн.), відмінка (орудн.). Протяг лінії, площини, тіла і т. ін. між двома найвіддаленішими точками [12, Т. 2, с. 333].

У різних видів орхідей губи неоднакові. Відрізняються вони як за довжиною, так і різними співвідношеннями між задніми і передніми частинами. Їх так і називають: трубчасті, чашиовидні, шоломовидні, язикоподібні тощо (А. Давидов «Знай, люби, бережи!»).

Довжиною² – прийменник, релятивність. Виражає кількісно-атрибутивні відношення в поєднанні з Н. в.

Він забезпечений сонячними батареями довжиною 12,1 м і шириною 2,4 м (В. Чемерис «Феномен Фенікса»).

Товщиною¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиномовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ж. р.), числа (одн.), відмінка (орудн.). Величина, розмір поперечного перерізу предмета, тіла; відстань у глибину від поверхні якоїсь маси до іншої маси або до якогось предмета [12, Т. 10, с. 170].

Коли коротко, він зібрав велику інформацію про типові співвідношення між товщиною м'яких тканин і особливостями кісток і зубів (С. Росовецький «Помста Першодрукаря»).

Товщиною² – прийменник, релятивність. Виражає кількісно-атрибутивні відношення в поєднанні з Н. в.

Якщо куля пробиває дошку товщиною 20–25 см, то дулова енергія цих снарядів – достатня для поразки живої сили... (І. Солодченко «Перекручена реальність»).

Ширинію¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиномовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ж. р.), числа (одн.), відмінка (орудн.). Протяжність чого-небудь у поперечнику [12, Т. 11, с. 456].

Таким чином, за Сошенком, світу притаманні три часові й три просторові координати. Час, як і простір, володіє висотою, шириною і довжиною (О. Романчук «Зоряний кристал»).

Ширинію² – прийменник, релятивність. Виражає кількісно-атрибутивні відношення в поєднанні з Н. в.

*Згортаєте тісто рулетом, нарізаєте його на шматочки **шириною** 2 см і зашіпуєте кожен шматок з одного боку* (М. Матіос «Кулінарні фіглі»).

Препозиціоналізуються іменники у формі орудного відмінка, які поєднуються з іменниками у формі називного відмінка і вказують на кількісно-атрибутивні відношення, оскільки це обмежена група слів, то вони тільки за аналогією виступають прийменниками [13, с. 10]. Крім того, до аналізованих слів можна дібрати такі прийменникові синоніми: *завглибки, завдовжки, завтовики, завширки*. Поширеною є думка, що називний відмінок не поєднуються з прийменниками, та виявлені контексти її спростовують. Вважаємо, що називний відмінок здатен поєднуватися з прийменниками, коли він має значення «кратного називного у функції неузгодженого означення» [6, с. 72].

В) Синкретично-потенційні функціональні омонари з семою суб'єктності

Наказом¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиниомовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ч. р.), числа (одн.), відмінка (орудн.). Розпорядження, настанова, вказівка і т. ін. [12, Т. 5, с. 99].

*Він вертається до села. Там уже відомо про зникнення дівчинки, і за **наказом** молодого графа Едварда люди вирушають її шукати* (В. Лис «Графіня»).

Наказом² – прийменник, релятивність. Виражає суб'єктні відношення в поєднанні з Р. в.

*Він залюбки перевірів би зараз документи у цих «вершків інтелігенції», хоч **наказом** начальника Головліції діяти поодиноці заборонялося* (В. Кашин «Таємниця забутої справи»).

Рішенням¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиниомовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (с. р.), числа (одн.), відмінка (орудн.). Продуманий намір зробити що-небудь, якимось чинити [12, Т. 8, с. 581].

*Вся був приголомшений цим **рішенням** друга* (В. Нестайко «В Країні Сонячних Зайчиків»).

Рішенням² – прийменник, релятивність. Виражає суб'єктні відношення в поєднанні з Р. в.

*Гість дав згоду, і незабаром **рішенням** консисторії був призначений викладачем* (Г. Вовк «Мед з каменю»).

Препозиціоналізуються іменники *наказом, рішенням* у формі орудного відмінка, що поєднуються з іменниками у формі родового відмінка та виражають суб'єктні відношення. Для встановлення частиниомовного статусу похідних слів використовуємо прийом опущення транспозита. Зауважимо, що за використання такого прийому

при суб'єктних відношеннях родовий відмінок іменника змінюється на орудний (*начальника / начальника; консисторії / консисторією*), тобто утворюються пасивні конструкції, які рекомендовано уникати в українській мові, тому вживання вторинних прийменників *наказом, рішенням* є обов'язковим.

Г) Синкретично-потенційні функціональні омонари з семою способу дії

Законами¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиниомовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ч. р.), числа (мн.), відмінка (орудн.). Загальноприйняте, усталене правило співжиття, норма поведінки [12, Т. 3, с. 154].

*Не судити яскравої особистості за **законами моралі** для нас* (В. Дрозд «Катастрофа (закінчення)»).

Законами² – прийменник, релятивність. Виражає відношення способу дії в поєднанні з Р. в.

*А я мислю **законами** фізики, які твердять, що в одній посудині певної місткості не може одночасно вміститись дві речі тієї самої місткості* (Степан Федорівський «Молоді паростки»).

Мовою¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиниомовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ж. р.), числа (одн.), відмінка (орудн.). Здатність людини говорити, висловлювати свої думки [12, Т. 4, с. 768].

*Таж кожен нарід хоче й повинен говорити своєю **мовою!*** (Д. Ярославська «Поміж берегами»).

Мовою² – прийменник, релятивність. Виражає відношення способу дії в поєднанні з Р. в.

*Командири пішли за сигарний столик спілкуватись **мовою** дипломатії, і Андрій полеглиено зітхнув – офіційна частина скінчилась* (С. Сингаївський «Дорога на Асмару»).

Цінною¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиниомовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (ж. р.), числа (одн.), відмінка (орудн.). Цінність, значення чого-небудь [12, Т. 11, с. 236].

*Тобто не довелося їм хоч і такою дорогою **ціною**, але здобути бажану науку, не було вже на те часу* (Іван Багряний «Огненне коло»).

Цінною² – прийменник, релятивність. Виражає відношення способу дії в поєднанні з Р. в.

*Купити життя **ціною** зради перед усім світом? Обернутися у морського пірата і топити кораблі?* (Б. Комар «Мандрівний вулкан»).

Іменникові словоформи *законами, мовою, ціною* переходять у лексико-граматичний розряд прийменника у формі орудного відмінка та поєд-

нуються з родовим відмінком, виражаючи відношення способу дії. Для аналізованих слів можемо застосувати прийом заміни іншими прийменниками способу дії (*законами / методами* [13, с. 157; 4, с. 271], *засобами* [13, с. 140]; *мовою / способом* [13, с. 300]; *ціною / шляхом* [13, с. 386; 4, с. 586]).

Д) *Синкретично-потенційні функціональні омонари з багатозначними прийменниками*

Зусіллями¹ – іменник, предметність. Вступає у відношення міжчастиномовної омонімії тільки у граматичному значенні роду (с. р.), числа (мн.), відмінка (орудн.). Напруження фізичних, розумових або духовних сил, необхідне для виконання, здійснення чого-небудь [12, Т. 3, с. 732].

Лише спільними зусиллями серця та слуху й розпізнаю ті звуки: фі-іть, фі-іть, фіть-фіть-фіть-фіть! (Д. Міщенко «Хліб наш насушний»).

Зусіллями² – прийменник, релятивність. Виражає суб'єктні відношення в поєднанні з Р. в.

Нарешті цукерку було знайдено зусиллями глядачів із переднього ряду (О. Дроздов «№1»).

Зусіллями³ – прийменник, релятивність. Виражає відношення способу дії в поєднанні з Р. в.

Добромир зусиллям волі відігнав неприємні думки (Олесь Бердник «Діти Безмежжя»).

Зазнає препозиціоналізації іменник *зусиллями* у формі орудного відмінка та поєднується з іменником у формі родового відмінка. Вторинний прийменник в одних контекстах вира-

жає суб'єктні відношення (застосовуємо прийом опущення), а в інших – відношення способу дії (послугуємося прийомом заміни *зусиллями / завдяки*), що наближає його до первинних багатозначних прийменників.

Висновки. На базі пошукової системи ГРАК виявлено 14 синкретично-потенційних функціональних омонімічних пар іменник / прийменник, що раніше не були зафіксовані в жодному зі словників сучасної української літературної мови, що, у свою чергу, доводить неперервність зрушень у межах лексико-граматичних класів слів, які, зокрема, представлені явищем препозиціоналізації іменників.

Переходять у розряд прийменників іменники у формі орудного відмінка однини (*глибиною, рішенням, ціною та ін.*) та меншою мірою множини (*вулицями, законами, зусиллями*). У прийменниково-іменникових конструкціях іменник функціонує у формі родового відмінка, лише прийменники з атрибутивними відношеннями вимагають називного відмінка, що вважаємо нетиповим явищем.

У результаті транспозиції змінюється категоріальне значення (предметність на релятивність), втрачаються морфологічні ознаки і синтаксичні функції іменника, похідне слово застигає у своїй словоформі, втрачає здатність поєднуватися із залежними прикметниками, займенниками та числівниками прикметникового типу відмінювання.

Список літератури:

1. Балабан Г. С. Динамічні процеси в прийменниковій системі сучасної української літературної мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2007. 18 с.
2. Вихованець І. Р. Прийменникова система української мови. Київ : Наук. думка, 1980. 286 с.
3. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) / М. Шведова, Р. фон Вальденфельс, С. Яригін, А. Рисін, В. Старко, Т. Ніколаєнко та ін. Київ, Львів, Єна, 2017–2021. URL: <http://uacorpus.org>
4. Глібчук Н. М., Добосевич У. Б. Словник міжчастиномовних омонімів сучасної української мови. Львів : Апріорі, 2016. 638 с.
5. Глібчук Н. М. Препозиціоналізація у площині міжчастиномовної омонімії. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2018. № 68. С. 58–67.
6. Горпинич В. О. Морфологія української мови : підручник. Київ : Академія, 2004. 336 с.
7. Данилюк І. Г. Корпус текстів для вивчення граматичної службовості: класифікація граматичних класів і підкласів. *Лінгвістичні студії*. 2013. № 27. С. 221–229.
8. Загнітко А.П. Прийменники у структурі тексту: первинні і вторинні вияви. *Лінгвістичні студії*. 2007. № 15. С. 120–131.
9. Колодяжний А. С. Прийменник. Матеріали до лекцій з курсу сучасної української літературної мови. Харків : Вид-во ХДУ, 1960. 165 с.
10. Кушлик О. П. Омонімія незмінних класів слів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Львів, 2000. 20 с.
11. Пособчук О. О. Структурні особливості прийменникових еквівалентів слова в українській, німецькій та іспанській мовах: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Київ, 2016. 198 с.
12. Словник української мови : в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
13. Словник українських прийменників. Сучасна українська мова / А. П. Загнітко, І. Г. Данилюк, Г. В. Ситар, І. А. Щукіна. Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2007. 416 с.

14. Синявський О. Норми української літературної мови. Львів : Укр. вид-во, 1941. 363 с.
15. Соколова С. В. Транспозиційні передумови розвитку функціональної омонімії в українській мові (на матеріалі лексико-граматичного класу прислівників) : монографія. Київ : Альфа-М, 2010. 207 с.
16. Українсько-польський словник еквівалентів слова / А. Лучик, О. Антонова, І. Дубровська. Київ : Укр. мов.-інформ. фонд НАН України, Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.», Ін-т славістики Пол. акад. наук. 2011. 311 с.

Kis Ye. B. SYNCRETICALLY-POTENTIAL FUNCTIONAL NOUN / PREPOSITION HOMONYMIC PAIRS IN CONTEMPORARY UKRAINIAN LITERARY LANGUAGE (BASED ON GRAC)

The article examines the phenomenon of prepositionalization of nouns resulting in the appearance of functional homonyms in the contemporary Ukrainian literary language. Attention is concentrated on the fixation of syncretically-potential functional homonyms, specifically, on noun/preposition homonymic pairs. The specificity of syncretically-potential functional homonyms lies in their demonstration of an initial degree of transposition, thus being represented by numerous contexts in different language styles, in the absence of a dictionary entry that records the new morphological status of the derived unit. Therefore, in order to identify new syncretically-potential noun/preposition homonymic pairs, the text corpus search system (GRAC) was applied. The analysis of previously unrecorded homonymous pairs confirms the continuous development and enrichment of the prepositional system.

The homonymous pairs are characterized by criteria of heterogeneous classification of parts of speech (semantic, morphological, and syntactic). Additional methods were also used to establish and verify the morphological status of a derived unit: 1) the technique of omitting the analyzed word; 2) the technique of replacing with another preposition with the same relations. The structural peculiarities of nouns capable of transitioning into the lexical-grammatical class of prepositions are outlined. In addition, It has been observed which case secondary substantive prepositions require when forming prepositional-noun construction in various contexts.

Considering the syncretism of the analyzed units, which implies the combination of heterogeneous features within a single word form, syncretically-potential functional homonyms are divided into groups based on the similarity of the semantic component in the noun and the secondary substantive preposition: 1) syncretically-potential functional homonymous pairs with the sememe of locativity; 2) syncretically-potential functional homonymous pairs with the sememe of attributiveness; 3) syncretically-potential functional homonymous pairs with the sememe of subjectivity; 4) syncretically-potential functional homonymous pairs with the sememe of manner; 5) syncretically-potential functional homonymous pairs with polysemantic prepositions.

Key words: *transposition, prepositionalization, functional homonymy, syncretically-potential functional homonyms, homonymic pair, secondary prepositions.*